

Comhairle na Gàidhealtachd

Geàrr-chunntas coinneamh **Comataidh na Gàidhlig** a chumadh **air astar** air Diardaoin 16 Sultain 2021 aig 10.30m.

An làthair:

Mgr G Adam

Mgr R Bremner

A' Bh-uas I Chaimbeul

A' Bh-uas S Chaimbeul

Mgr A MacEanraig

Mgr D MacAoidh

Mgr G MacCoinnich

Mgr C Rothach

Mgr D Rixson

A' frithealadh na coinneimh:

A' Bh-uas K Lackie, Àrd-Oifigear Gnìomhach – Coileanadh agus Riaghlachas

A' Bh-uas J NicDhòmhnaill, Prìomh Oifigear Eadar-theangachaidh

A' Bh-uas M A NicLeòid Mitchell, Oifigear Leasachaidh na Gàidhlig

A' Bh-uas S NicIllinnein, Prìomh Rianaire

Cuideachd a' frithealadh na coinneimh:

Mgr S Greumach, Àrd-Oifigear Gnìomhach, An Comunn Gàidhealach

A' Bh-uas F Hampton, Stiùiriche Caisteal Inbhir Nis, High Life na Gàidhealtachd

Tha rionnag air iomall na duilleige a' comharrachadh moladh a thèid chun na Comhairle. Tha co-dhùnaidhean gun chomharra fo ùghdarras na Comataidh.

Mgr C Rothach anns a' Chathair – Cuspairean 1-5

Mgr A MacEanraig anns a' Chathair – Cuspairean 6-8

An Toiseach

Dh'innis an Cathraiche na naidheachdan matha a leanas:-

- Bha sgoil ùr Foghlam tron Ghàidhlig a' fosgladh ann am Mabou, Alba Nuadh. Bha ceanglaichean fada eadar Comhairle na Gàidhealtachd agus Alba Nuadh is bhathar a' coimhead air adhart ri bhith ag obair leis an sgoil sna bliadhnaichean air thoiseach;
- Ann an co-fharpais ChLAS (Co-fharpais Sgrìobhaidh Gàidhlig Nàiseanta ÀS1-ÀS3), bha còig duaisean air tighinn dhan Ghàidhealtachd. Bha Anndra Cuimeanach agus Anna Varwell air duaisean a chosnadh ann an Earrann nam Fileantach agus bha Uilleam MacNèill, Mata Bird agus Anna NicDhonnchaidh air duaisean a bhuanachadh ann an Earrann an Luchd-ionnsachaidh;
- Bha Innes MacNèill, Àrd-Sgoil Phort Rìgh agus sgoilearan bho Acadamaidh Rìoghail Inbhir Nis air pàirt a ghabhail ann am pròiseact le Leabharlann Nàiseanta na h-Alba a' rannsachadh eachdraidh streap-bheann, agus bhathar a-nis a' taisbeanadh a' phròiseict sin; agus
- Aig deireadh an t-seisein sgoile mu dheireadh, bha dithis luchd-obrach Cròileagan Inbhir Pheofharain air an dreuchdan a leigeil dhiubh às dèidh iomadh bliadhna sna dreuchdan. Bha am Manaidsear Anna NicDhòmhnaill air a bhith aig an stiùir ann an ionad com-pàirteach FtG Inbhir Pheofharain airson 33 bliadhna, agus bha Mairead

NicCoinnich air tighinn còmhla rithe mar Phrìomh Neach-obrach Thràth-bhliadhnaichean goirid an dèidh dhi tòiseachadh. Mhìnich an Cathraiche eachdraidh a' Chròileagain agus gur e seo tric a' chiad eòlas a bha aig leanabh is an teaghlachan air a' Ghàidhlig. Bha manaidsear ùr a-nis air an dreuchd a ghabhail, le taic bho sgioba Luchd-obrach Thràth-bhliadhnaichean Gàidhlig.

Gnothach

1. Leisgeulan

Ghabhadh leisgeulan às leth Mhgr I Ghòrdain, Mhgr A MhicAonghais, na M-uas M NicPheadrais, na M-uas E Roddick agus Mhgr A Mhic na Ceàrdaich.

2. Foillseachaidhean Com-pàirt

Cuspair 3 – Mgr G Adam, A' Bh-uas I Chaimbeul agus a' Bh-uas S Chaimbeul (neo-ionmhasail).

Dh'fhoillsich Mgr R Bremner com-pàirt neo-ionmhasail cuideachd ann an cuspair sam bith a dh'fhaodadh buntainn ris a' cheangal aige ris na buidhnean a leanas: Mòd Ionadail Ghallaibh is Chataibh, Meur Ghallaibh a' Chomuinn Ghàidhealaich, Còisir Ghàidhlig na Mealbhaich, Atomaig Piseag (Còisir Ghàidhlig) agus Comataidh Eagrachaidh Ionadail Mòd Ghallaibh 2010.

3. Mòd Nàiseanta Rioghail 2021

Foillseachadh Com-pàirt: Dh'fhoillsich Mgr G Adam, A' Bh-uas I Chaimbeul agus a' Bh-uas S Chaimbeul com-pàirt neo-ionmhasail mar Stiùirichean Bùird às leth na Comhairle airson Taigh-tasgaidh Eden Court, prìomh ionad a' Mhòid, ach, às dèidh dhaibh an deuchainn a thathar a' mìneachadh ann am Paragrafan 5.2 agus 5.3 de Chòd Giùlain nan Comhairlichean a chur an gnìomh, cho-dhùin e nach robh a' chom-pàirt aige a' cur bacadh air bho bhith an lùib na deasbaireachd.

Chuartaicheadh Aithisg Àir. G/12/21 le ceann-latha 8 Sultain 2021 leis an Àrd-Oifigear Ghnìomhach – Coileanadh agus Riaghlachas.

Cuideachd, thug Mgr Seumas Greumach, Àrd-Oifigear Ghnìomhach a' Chomuinn Ghàidhealaich, seachad taisbeanadh goirid a' mìneachadh nam planaichean is nan ullachaidhean a bhathar a' dèanamh airson Mòd na bliadhna sa a bha gu bhith air a chumail ann an Inbhir Nis. Bha an cur air bhog oifigeil air gabhail àite air 2 Sultain 2021 agus bha sin soirbheachail. Bhathar a-nis a' reic thiogaidean airson thachartasan aghaidh ri aghaidh ann an Eden Court, ach bhiodh cuid de thachartasan air-loidhne cuideachd. Bha am prògram thachartasan a-nis air a chlà-bhualadh is ri fhaotainn ann an cruth didseatach cuideachd. Air sàillibh riaghailtean leantainneach Covid, cha bhiodh caismeachd nan còisir ann, ach an àite seo bhiodh na còisirean a' coinneachadh ann am Pàirc Cruinneachadh a' Chinn a Tuath. Mu dheireadh, chuir e an cèill a thaing airson taic Chomhairle na Gàidhealtachd, an dà chuid a thaobh ionmhais agus cuideachd airson na comhairle is na taic a bhathar a' toirt seachad.

Rè an deasbaid, thog na Buill na puingeann a leanas:-

- Chaidh fiosrachadh a shireadh, is a thoirt seachad, air mar a bhiodh an t-airgead a dheigheadh a thogail bho theachd-a-steach air a thomhas. Bha e cudromach gum biodh an dàta seo ri fhaotainn airson sgrùdadh san àm ri teachd airson sealltainn do Chomhairle na Gàidhealtachd gun robh am Mòd a' tabhann deagh thoradh air a cuid tasgaidh, an dà chuid gu h-ionmhasail is gu cultarail;
- Roimhe, bhiodh mu 9,000–10,000 neach an làthair aig Mòd Nàiseanta thairis air naoi latha. Ach, seach nach deigheadh an ìre làthaireachd seo a choileanadh is seach nach deigheadh an aon ìre airgid a chosg san sgìre san ùine sin, chaidh ceist a thogail mu na coimeasan a dh'fhaodadh a bhith air an dèanamh le bliadhnaichean eile. Chaidh aithneachadh gum biodh e doirbh coimeasan dìreach a dhèanamh le bliadhnaichean roimhe;
- Chaidh fiosrachadh iarraidh, is a thoirt seachad, mun cheudad dhen phrògram àbhaisteach a dheigheadh a thoirt seachad agus mun cheudad de dh'àireamhan fharpaiseach a dheigheadh a choileanadh;
- Mar fhreagairt do cheist, chaidh mìneachadh nach biodh na h-uimhir de chòisirean ann am-bliadhna seach nach robh cothrom air a bhith aig iomadh còisir ullachadh airson a' Mhòid, air sàillibh riaghailtean Covid;
- Chaidh dearbhadh gum biodh farpais litreachais ann ach gur e tachartas ro-chlàraichte a bhiodh an seo, a bhiodh ri fhaotainn air-loidhne;
- A thaobh maoinachadh na Comhairle an dà chuid airson 2020 agus 2021, bhathar an dòchas nach deigheadh a chleachdadh airson cur ri call ballrachd, inntreigeadh cho-fharpaisean no teachd-a-steach na comataidh ionadail. Chaidh ceist a thogail a thaobh co-dhiù a bha feum air a' mhaoineachadh air fad ma bha am prògram air a lùghdachadh agus a' bhuannachd eaconamach air a lùghdachadh cuideachd;
- Chaidh ceist a thogail a thaobh carson nach robh An Comunn Gàidhealach a' reic thiogaidean seach nach biodh iad rim faotainn ach a-mhàin tro Oifis Eden Court. Seach gum faodadh tiogaidean airson nan tachartasan a bha air an sruthadh beò a bhith air an òrdanachadh air-loidhne, chaidh ceist a thogail a thaobh carson nach robh An Comunn air gluasad gu seirbheis thiogaidean air-loidhne. Mar fhreagairt, chaidh mìneachadh gun robh e air a bhith na bu phractaigiche an eileamaid seo a thoirt seachad do Thaigh-cluiche Eden Court air sàillibh riaghailtean Covid agus airson ceangal ri siostam clàrachaidh Eden Court fhèin;
- Chaidh dearbhadh gun robh An Comunn Gàidhealach ag obair gu dlùth le Comhairle na Gàidhealtachd airson dèanamh cinnteach gun robhar a' gabhail cothrom Inbhir Nis is a' Ghàidhealtachd, agus tabhartas Chomhairle na Gàidhealtachd a chur air adhart, gu h-àraid sna tachartasan air-loidhne; agus
- Bha e dùbhlach am Mòd a chur air adhart aig an àm seo agus chaidh taing a chur an cèill airson obair chruaidh oifigearan Chomhairle na Gàidhealtachd is a' Chomuinn Ghàidhealaich.

THUG a' Chomataidh **FA-NEAR**:-

- i. dhan phrògram làithreach;
- ii. dha na h-ullachaidhean tuiteamais a bha air dòigh airson atharrachadh eadar tachartasan air-loidhne agus aghaidh ri aghaidh;

- iii. gun deigheadh fo-chosg sam bith sa bhuidseat dhealbhaichte, air sàillibh lùghdachadh sna tachartasan aghaidh ri aghaidh, a chur mu choinneamh an £80,000 a chaidh aontachadh le Comataidh nan Goireasan, a' ciallachadh gum biodh a' chosgais dhan Chomhairle air a lùghdachadh; agus
- iv. do na h-ullachaidhean a bha air dòigh airson dèanamh cinnteach à riaghlachas is sgrùdadh ceart dhen ionmhas a bha a' Chomhairle a' cur ris an tachartas.

4. Adhartas Mu Choinneamh Plana na Gàidhlig 3

Chuartaicheadh Aithisg Àir. G/13/21 le ceann-latha 3 Sultain 2021 leis an Àrd-Oifigear Ghnìomhach – Coileanadh agus Riaghlachas.

Am measg gach iomadh amas a tha aige, bha Plana na Gàidhlig 3 ag amas air ìomhaigh is cleachdadh na Gàidhlig a thogail le com-pàirtichean on taobh a-muigh/luchd-ùidhe buntainneach agus cur ri agus taic a thoirt do Phlanaichean Leasachaidh Chom-pàirteachasan Coimhearsnachd. Bha plana ionadail stèidhichte ann an Caol Loch Abar far an robh sgoil Foghlam tron Ghàidhlig mar-thà agus bhathar a' brosnachadh cheanglaichean leis an sgoil. A bharrachd, bhathar a' cur fàilte air na ceanglaichean le Riaghaltas Roinneil na h-Albainn Nuaidhe, air sgàth an luaich mhòir ionadail a dh'fhaodadh a bhith ann tro cheanglaichean thar a' Chuain Shiar.

THUG a' Chomataidh **FA-NEAR**:-

- i. dhan adhartas a chaidh a dhèanamh ann a bhith a' sgrùdadh is a' buileachadh Plana na Gàidhlig 3 air stèidh ràitheil, le bhith a' cleachdadh PRMS airson taic a thoirt do lìbhrigeadh PnG3; agus
- ii. dhan adhartas is dha na dùbhlain a tha an lùib a bhith a' buileachadh cuid de ghnìomhan comasachaidh a' Phlana. Bha na dùbhlain gu mòr air sàillibh Covid-19, a tha air buaidh a thoirt air cuid dhen bhuileachadh phròiseict is cuid de na cinn-latha crìochnachaidh ris an robh dùil. Ach a dh'aindeoin seo, bha Sgioba na Gàidhlig air leantainn air adhart le obair air-loidhne no measgaichte airson na gnìomhan comasachaidh a lìbhrigeadh.

5. Poileasaidh Shoidhnichean Dà-chànanach

Chuartaicheadh Aithisg Àir. G/14/21 le ceann-latha 18 Lùnastal 2021 leis an Àrd-Oifigear Ghnìomhach – Coileanadh agus Riaghlachas.

Rè an deasbaid, thog na Buill na puingean a leanas:-

- Chaidh taing a thoirt seachad airson bileag *Money Matters* eadar-theangachadh;
- Nuair a bha ainmean-àite Gàidhlig is Beurla co-ionann, chaidh moladh gun deigheadh an cruth Gàidhlig a chleachdadh a-mhàin;
- Chaidh toirt fa-near gun robh barrachd cosgais an lùib a bhith a' dèanamh fhoillseachaidhean Gàidhlig;
- Chaidh ceist a thogail a thaobh na h-ìre chun an robh am poileasaidh seo air fheansadh;
- Bha dearbh-leughadh shoidhnichean fìor chudromach;

- Bha ainmean-àite a' tighinn bho iomadh tùs, mar sin bha e cudromach gum biodh sùbailteachd ann; agus
- A bharrachd air na companaidhean as mhotha, bhathar an dòchas gum biodh cothrom ann dèanamh cinnteach gun robh fios aig luchd-leasachaidh taigheadais nas lugha mun chuideachadh a bha ri fhaotainn.

Às dèidh sin:-

- THUG** a' Chomataidh **FA-NEAR** dhan obair a rinneadh a thaobh a bhith ag ùrachadh poileasaidh dà-chànanach na Comhairle; agus
- DH'AONTAICH** a' Chomataidh na h-atharrachaidhean a bhathar a' moladh.

6. Co-chomhairle Reachdail – Moladh airson Sgìre-sgoile Foghlam tron Ghàidhlig airson Bun-Sgoil Ghlinn Urchadain

Chuartaicheadh Aithisg Àir. G/15/21 le ceann-latha 6 Sultain 2021 leis an Àrd-Oifigear Ghnìomhach – Coileanadh agus Riaghlachas.

Chuir Buill fàilte air a' cho-chomhairle agus sgrùd iad cùis nan sgìrean-sgoile. Bha sgìrean-sgoile gu math eadar-dhealaichte agus an crochadh air grunn nithean, ach bhathar a' dèanamh gach oidhirp ùine siubhail a lùghdachadh do sgoilearan. Ach, bhathar an dòchas gun deigheadh dòigh-obrach shùbailte a chleachdadh a thaobh nan cuingealachaidhean astair ris an deigheadh gabhail.

DH'AONTAICH a' Chomataidh taic a chur ris a' mholadh dhan deach **TOIRT FA-NEAR**, b' e sin gun deigheadh comhairle a thoirt do Chomataidh an Fhoghlaim mu bheachdan nam Ball mus deigheadh co-dhùnadh a ghabhail.

7. Cunntas às Ùr air Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig agus Foghlam tron Ghàidhlig

Chuartaicheadh Aithisg Àir. G/16/21 le ceann-latha 6 Sultain 2021 leis an Àrd-Oifigear Ghnìomhach – Coileanadh agus Riaghlachas.

Rè an deasbaid, thog na Buill na puingeann a leanas:-

- Bha Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 air coimhead ri àireamh luchd-labhairt na Gàidhlig a mheudachadh, agus bha seo a' tighinn gu buil sa Ghàidhealtachd thar gach àite eile. Ach, bha e riatanach gum feumadh Plana Gàidhlig na Comhairle a bhith làidir gu leòr airson sealltainn gum b' urrainn dha fàs a thoirt air luchd-labhairt agus b' ann sa chiad àite ann an roinn an fhoghlaim a bhiodh seo a' gabhail àite;
- Ged a bha fiosrachadh san aithisg air a chur ann an cruth grafa, chaidh moladh gun deigheadh beachdachadh air cruthan eile airson àireamhan luchd-ionnsachaidh, luchd-labhairt fileanta is eile a shealltainn, agus cuideachd airson sealltainn mar a bha a' Chomhairle a' dèanamh adhartas rè ùine;
- Bha na cuspairean a bhathar a' libhrigeadh sa Ghàidhlig cuideachd na phrìomh thaisbeanair eile;
- Bha e cudromach gum biodh Comataidh na Gàidhlig agus Comataidh an Fhoghlaim ag obair còmhla airson Foghlam tron Ghàidhlig a libhrigeadh;

- Bhiodh buaidh làidir aig Cunntas-sluaigh 2022 air maoinachadh Riaghaltas na h-Alba agus bha seo a' daingneachadh cho cudromach 's a bha e sealltainn cia mheud neach-labhairt Gàidhlig fileanta a bha a-nis anns a' Ghàidhealtachd; agus
- Bhathar ag iarraidh fiosrachadh mun àireimh sgoilearan a bha a' leantainn air adhart le Foghlam tron Ghàidhlig agus mun àireimh a bha a' dol air ais gu Foghlam tron Bheurla air sgàth cion solair. Bheireadh seo am follais far am feumadh goireasan a bhith air an stiùireadh.

Às dèidh sin:-

- THUG** a' Chomataidh **FA-NEAR** do shusbaint a' phàipeir agus do na gluasadan leasachaidh brìgheil ann am buileachadh agus san àireimh sgoilearan a thathar a' cur air adhart gu deuchainn airson Gàidhlig (Fileantaich) agus Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh) ann an ÀS4, ÀS5 agus ÀS6;
- DH'AONTAICH** a' Chomataidh meal an naidheachd a chur air na daoine òga, na teaghlaichean aca agus luchd-obrach sgoile airson leasachadh cho brìgheil ann am buileachadh SQA Gàidhlig (Fileantaich) sa Ghàidhealtachd anns an Lùnastal 2021; agus
- DH'AONTAICH** a' Chomataidh gun deigheadh aithisg a thoirt gu Comataidh na Gàidhlig a' soilleireachadh a' chleachdaidh as fheàrr ann an ro-innleachdan a thathar a' cur an gnìomh gus an tuilleadh leasachaidh a thoirt air obair sna h-àrd-sgoiltean againn.

8. Pròiseact Caisteal Inbhir Nis

Chuartaicheadh Aithisg Àir. G/17/21 le ceann-latha 6 Sultain 2021 leis an Àrd-Oifigear Ghnìomhach – Coileanadh agus Riaghlachas. Bha Stiùiriche Caisteal Inbhir Nis, High Life na Gàidhealtachd, cuideachd an làthair agus thug i seachad taisbeanadh mun dòigh san robhar a' toirt cànan is cultar na Gàidhlig an lùib a' phròiseict gus cur ris an taisbeanadh do luchd-turais.

Rè an deasbaid, thog na Buill na puingean a leanas:-

- Bhiodh cruth-atharrachadh a' chaisteil a' ciallachadh gum biodh ceann-uidhe sònraichte Albannach ann a bhiodh a' tàladh luchd-turais às gach ceàrnaidh gu ruige Inbhir Nis;
- Bha an obair-leasachaidh a' toirt iomadh feart falaichte am follais san togalach;
- Bhathar an dòchas gum biodh Pròiseact a' Chaisteil na bhuannachd dhan Ghàidhealtachd air fad, agus nach b' ann dìreach do dh'Inbhir Nis;
- Bhiodh e cudromach am Pròiseact a cheangal ri roinn an Fhoghlaim airson sealltainn gun robh iomadh cothrom ann a' Ghàidhlig a chleachdadh taobh a-muigh an t-seòmair-theagaisg;
- Bhiodh e cudromach gum biodh sgoilearan bho na sgìrean dùthchail cuideachd a' faighinn cothrom tadhal air Caisteal Inbhir Nis; agus
- Chaidh moladh a dhèanamh air a' ghàrradh Ghàidhlig agus bheireadh seo cothrom eachdraidh leigheas is chungaidhean-leigheis Gàidhlig a leasachadh.

THUG a' Chomataidh **FA-NEAR** dhan aithisg.

Chrìochnaich a' choinneamh aig 12.30f.